

◆ Cíle mezioborového projektu

- Žák zkonstruuje elektronickou mapu na volně dostupném mapovém podkladu, která zmapuje drobné sakrální památky okolí školy nebo obce.
- Žák vytvoří v jednoduchém geografickém informačním systému mapovou vrstvu a identifikuje podkladovou vrstvu.
- Žák identifikuje drobné sakrální památky a na základě jejich zkoumání porovná rozdíly mezi našim vnímáním světa a vnímáním světa našimi předky.
- Žák roztřídí identifikované památky na základě zjištěných vlastností do kategorií.
- Žák stanoví výzkumný problém formou hypotézy.
- Žák navrhne, formuluje a hodnotí otázky k dotazníkovému šetření.
- Žák vytvoří další mezipředmětový výstup, kterým naváže na svou předchozí práci.
- Žáci prezentují výstupy své práce na veřejnosti.

◆ Uvedení do projektu

Zeptejte se žáků, zda ve svém okolí znají nějaké křížky, smírčí kříže, sochy svatých, kapličky a jiné drobné sakrální památky, popř. zda vědí něco o jejich historii, nebo znají někoho, kdo se o stavbu stará. Diskutujte, proč naši předkové stavěli, nebo nechali na vlastní náklady tyto stavby budovat?

Požádejte žáky, aby zdokumentovali (např. fotograficky) drobné sakrální památky, které často mívají blízko svého bydliště nebo při cestě do školy. Co vědí o jejich umístění? Na některých z nich lze objevit text, který důvod přímo uvádí. Může se však stát, že málokdo bude mít o památce další informace, což může úvodu projektu posloužit a motivovat k prozkoumání dostupných zdrojů.

Na úvod projektu můžete též zorganizovat návštěvu místního kostela, kaple, či zvoničky s prohlídkou a uvedením do historie stavby, například místním farářem či historikem. Žáci jistě ocení, pokud se v rámci exkurze dostanou do míst, kam se běžně nechodí (zvonice, krypta apod.).

◆ Dotazníkové šetření

Před samotnou sondáží drobných sakrálních památek bude vhodné zjistit základní informace o jejich vzniku, smyslu a funkci. Odpovědi může poskytnout rozhovor s odborníkem, například v rámci výše zmíněné návštěvy místního kostela. Abyste však zjistili více o tom, jak jsou dnes vnímány tyto stavby veřejností, můžete využít jedné ze sociologických metod, a to dotazníkové šetření.

Hned na počátku této aktivity je potřeba stanovit **hypotézu**, kterou prostřednictvím dotazníkového šetření ověříte, např. „veřejnost o existenci sakrálních památek ví, ale oproti jiným stavbám nemá povědomí o jejich vzniku a funkci“. Hypotéza může samozřejmě být jiná, ale měli byste být schopni šetřením ji skutečně otestovat, potvrdit či vyvrátit. V tomto případě byste měli v otázkách porovnat například funkci sakrálních staveb s funkcemi jiných staveb, např. školy, pošty nebo obchodů.

Otázky by měly být co nejkratší, v každé formulaci by měl být kladen pouze jeden dotaz. V otázkách lze použít otevřené či uzavřené odpovědi nebo bodové škály. Pokud hodláte v dotazníku respondenty identifikovat (a hodnotit tak odpovědi, např. podle věkové kategorie nebo pohlaví), je potřeba se (v samostatné části dotazníku na začátku nebo na konci) na tyto vybrané socioekonomické znaky zeptat. V případě, že se rozhodnete pro vytvoření online dotazníku, zdarma můžete využít například [Survio.cz](https://www.survio.cz) či [VyplňTo.cz](https://www.vyplnto.cz).

Dotazník by měl též obsahovat otázky v pevném pořadí s jednoznačně formulovanými odpověďmi. Neměla by chybět zmínka o jeho účelu a anonymitě respondentů. Na závěr je vhodné poděkovat za vyplnění.

Tvorba otázek

Nejdříve seznámte žáky se základními požadavky na vytvoření jednoznačných otázek. Rozdělte třídu podle velikosti na alespoň 4 skupiny. Každá skupina si vybere jednoho zapisovatele. Skupiny mají za úkol vytvořit tři otázky, které povedou k potvrzení (či vyvrácení) stanovené hypotézy. Poskytněte každé skupině větší papír (alespoň A3), na který zformuluje otázky, v případě uzavřené otázky i s navrženými možnostmi odpovědí. Je potřeba zdůraznit to, aby otázky vedly ke stanovenému cíli.

Poté, co skupiny dokončí úkol, nechají papír s otázkami na stole a žáci kolotočovým způsobem zhodnotí otázky ostatních skupin. U každého papíru označí kvalitu dané otázky jedním až třemi body, aby tak vybrali ty nejlépe zformulované použitelné otázky do dotazníku. Zároveň navrhnou jinou barvou vylepšení formulací. Tímto způsobem se třída dohodne na otázkách, které v šetření skutečně použije.

Tvorba mapy

Nalezené sakrální památky mohou žáci zdokumentovat v elektronické mapě, která bude znázorňovat jednak jejich lokalizaci a dále popis, případně doprovodný dokument. Existuje několik volně dostupných mapových aplikací, kde lze vytvořit jednoduchou mapu, kterou lze prostřednictvím odkazu sdílet, například v aplikaci www.scribblemaps.com.

V aplikaci je potřeba nejdříve zazoomovat na vaši obec. Vhodné je též změnit mapu vpravo dole na Map Base. Následně je možné vkládat jednotlivé body reprezentující lokalizaci inventarizovaných památek do mapy prostřednictvím ikonky „bod“ (marker tool) z menu vlevo nahoře. Žáci se mohou rozhodnout, zda body na základě určitých charakteristik kategorizují a rozlišují tyto kategorie drobných sakrálních památek barevně. Přes „marker tool“ lze vložit text, který památku pojmenuje nebo blíže popíše. Po přihlášení lze také vkládat pořízené fotografie nebo další dokumenty vztahující se k památce. Po uložení se v mapě objeví pouze body. Text nebo další vložená data se rozvinou až po poklepání na bod. Výhodou práce v této aplikaci je fakt, že na mapě lze pracovat souběžně z více počítačů, pouze je potřeba pro ukládání domluvit jednotné heslo a zkopírovat si vygenerovaný kód mapy. Tvorba mapy je velice jednoduchá a intuitivní. A navíc, pokud se uloží jako veřejná („public“), pak lze mapu sdílet přes webový link a umístit ji třeba na internetové stránky školy, aby si výtvar mohli prohlédnout například rodiče.

Další možné výstupy projektu a jejich prezentace

- Využijte tematiku sakrálních památek ve výtvarné výchově (např. pro nácvik vnímání proporcí, perspektivy, objemů, stínů), v českém jazyce - slohu (pro nácvik psaní popisu, nebo skutečného či fiktivního příběhu o důvodu vzniku stavby), v matematice (využití trigonometrických funkcí).
- Uspořádejte setkání, ve kterém žáci budou prezentovat a interpretovat výsledky dotazníkového šetření, a představí svou mapu s fotografickými přílohami.
- Zamyslete se s žáky nad funkcemi těchto drobných sakrálních staveb. Jaké funkce sloužily tyto stavby? Plní tyto funkce v dnešním životě něco jiného? Jaké lidské vlastnosti vedly k záměru budovat takové stavby? Stavějí se podobné památky i dnes?
- Domluvte s obecním úřadem zveřejnění vytvořené mapy na internetových stránkách obce. Vyzvěte pamětníky k doplnění zjištěných informací o jednotlivých stavbách.
- Iniciujte úklid či úpravu okolí sakrální památky. Zorganizujte benefiční koncert nebo sbírku prostředků určených na renovaci vybrané sakrální památky.